

Wankel evenwicht

Neutraal Nederland en de Eerste Wereldoorlog

Martin Kraaijestein en Paul Schutten (red)
2007 Uitgeverij Aspekt bv

De neutraliteit van Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog betekende natuurlijk niet dat de geweldige gebeurtenissen in Europa en in mindere mate in de andere werelddelen ons land onberoerd lieten. Bij de gevechten kwamen niet minder dan tien miljoen soldaten om het leven. De intensiteit van het conflict zond gedurende vijf jaar schokgolven door de hele wereld. De condities werden gelegd voor de latere heftige ontwikkelingen in de twintigste eeuw. Er gaan dan ook steeds meer stemmen op om de periode van 1914 tot 1918 te zien als het eigenlijke begin van de moderne tijd. In ieder geval ontstond er in heel Europa een versnelde ontwikkeling in economische, politieke, sociale en militaire processen. Midden tussen de strijdende partijen gelegen bleef Nederland daar niet buiten.

Het belang van deze jaren maakt dat steeds meer recent historisch onderzoek zich is gaan richten op de Eerste Wereldoorlog. Deze bundel is een weerslag daarvan. Het bevat bijdragen van historici die zich al jaren specifiek met de lotgevallen van Nederland in deze bewogen periode bezighouden. Op basis van nieuwe bronnen en archiefonderzoek schrijven zij over uiteenlopende onderwerpen als de economie, het leger, medici, film, binnenlandse politiek en internationale relaties.

De artikelen geven veel nieuwe inzichten over een ook voor Nederland cruciale periode.

INHOUDSOPGAVE

- 7 **Introductie** [Martin Kraaijestein en Paul Schulten]
- 14 **Hoofdstuk 1** [Piet Blaas]
Nederlandse historici en de Eerste Wereldoorlog
- 32 **Hoofdstuk 2** [Maartje Abbenhuis]
Als de oorlog aan de deur klopt: de aantrekkelijkheden, gevaren en mogelijkheden van neutraliteit aan de grenzen van Nederland, 1914-1918
- 62 **Hoofdstuk 3** [Ismee Tames]
'Waarlijk niet voor theoretisch twistgesprek.' J.A. van Hamel en de Nederlandse neutraliteit
- 85 **Hoofdstuk 4** [Wim Klinkert]
'Om den oorlogstoestand zooveel mogelijk na te bootsen ...' De grote legermanoeuvres van 1916 in Noord-Brabant
- 117 **Hoofdstuk 5** [Paul Moeyes]
Minister in Oorlog: Nicolaas Bosboom (1855-1937)
- 144 **Hoofdstuk 6** [Hans Andriessen]
De invloed van de Britse blokkade en de Duitse duikbootoorlog op de neutraliteitshandhaving door Nederland.
- 171 **Hoofdstuk 7** [Leo van Bergen]
'Kunnen we er niet beter mee ophouden?'
Nederlandse hulpverlening tijdens de Eerste Wereldoorlog en de medische Antioorlogsbeweging in het Interbellum
- 207 **Hoofdstuk 8** [Nicole Eversdijk]
'Stärkung jener völkischen Eigenschaften, welche die Holländer mit uns gemein haben.'
- een aspect van de Duitse visie op Nederland in 1914-1918-

WANKEL EVENWICHT

232 **Hoofdstuk 9** [Martin Kraaijestein en Paul Schulten]

Frans-Nederlandse betrekkingen 1914-1922

271 **Hoofdstuk 10** [Hein A.M. Klemann]

Ontwikkeling door isolement.

De Nederlandse economie 1914-1918

310 **Hoofdstuk 11** [Ron Blom]

De Socialistische Partij. 'libertair-socialistische' partijvorming
tijdens de Eerste Wereldoorlog

344 **Hoofdstuk 12** [Conny Kristel]

Propagandaslag.

Nederlandse reacties op de Britse film 'Battle of the Somme'

(1916)

366 **Personalia**

368 **Personenregister**